

soven wat de
ren, dat met
roeten invloed
ke chirurgische
sten ook gel-
en ten slotte
laat zich zeer
aandacht van
k gevestigd is,
het Bestuur
zen hartelijken
overwogen.
discipelen uit-
set Woord te
e kranten te
hedendaagse
des Heiligen
wondermacht
blijft in dero
schillen, die
n geneeskunde
et zoo vreemd
lauden, waar
haar intocht
voorgond te
oemen, dat we
nen voor het
emin voor, dat
gehouden, dan
t deze critiek
aangaat: Of
onderscheiden
ende vragen:
van Dienaar
ten (en dat is
ijlthans zijn),
e kwaliteit be-
antwoord, dat
geen kwaliteit
aiten een aan-
kan men, na
verklaard, om
beroeven te
hertoe en de
ij de aanvaar-
rinding, aan
n' iets anders
in, gaat even-
ijk het Woord
dan diehier-
ontving. Van
e kerken dien
bij gebonden
niet van een
het ambt van
Dienarende
ng een lager
rds zou zijn,
n, want uit-
n onze Blij-
des Woords,
bben ze één-
des Woords
gesteld
rd, moet dus
ewesen, doch
dat zulk een
ik in de her-
dam beroep-
verschil, dat
hebben uit te
n hij *doen*-
n door hen,
dienst te wor-
putaten voor
om in dienst
te ordenen,
afhangt van
ng toch kan
één enkele
Dienaar des
eene; of wel
mand uiteen-
l geschieden
sis, als door
e vergaderd.
Synode ver-
ze dan later
aangewezen,
de noodige
is het tweede
arts kunnen
bevestigend,
een arts aan
de arme ge-
noo kunnen
putaten een
eenevalking,
die eene,
in Indië wil-
tiet er heen
ts voor de
e nadruk ge-
el gezonden,
met de kerk
el verband,
wordt, dat hij
e, voor zeke-
hiervoor dit
egenomen in
voorzover
iet als arts,
e architect of
der wil, ker-
ben scholen,
en zin geko-
lezer scholen
erschenen.
en uitsturen
enkel prin-
el buiten het

kerkelijk organisme omga, en zulk een arts niet anders dan contractueel met ons verbonden zijn.

Of nu Deputaten gelast zijn, om een contract van dien aard te sluiten, of dit contract uitgaven vordert, en of de voor de zending ingekomen gelden hiervoor, zonder speciaal last, kunnen bestemd worden, is weer een geheel andere kwestie. Op dit punt echter zouden we geneigd zijn, zeer toegevend te wezen. Het mandaat van Deputaten is nog van zeer algemeenen aard, en, in grove trekken, is het aan hun oordeel verbleven, om te beoordeelen, wat voor de misde in onze liden goed en profijtelijk is.

Zoo blijft dan alleen nog de derde kwestie, of den heer Scheuer, zoodaer als Dienaar des Woords onderzocht te zijn, als zending-arts kan worden uitgezonden.

Deze vraag vervalt natuurlijk, zoodra inderdaad blijkt, dat de heer Scheuer op normale wijze onderzocht is, en beroepbaar is verklaard.

Overmits echter hiervan niets uittekte, en Deputaten voor de Zending hiervan niets melden, mag ondersteld, dat hij niet voor deze Dienst is opgeleid, niet onderzocht is, en alzo niet beroepbaar is gesteld. En is dit zoo, dan spreekt het vanzelf, dat de heer Scheuer niets is dan arts, en wel als arts mag worden uitgezonden, op behoort contract, maar dat niemand hem den titel mag toekennen van zending-arts.

Zending-arts is toch een titel, die onderstellen doet, dat men in de eerste plaats zending is, en voorts arts er bij. Niet het lichaam, de ziel blijft altoos hoofzaak. De kerken hebben misdien niet in de eerste plaats, om het kranke lichaam te genezen, maar om de verlorenen tot Christus te roepen. En zoo kan nooit een arts, door zo wat bij te evangeliseren, zending worden, maar kan wel een zending, door er bij te dokteren, zending-arts worden.

Is de heer Scheuer een belijder des Heeren, die drang en gave in zich gevoelt, om als lid der kerk tevens voor de eere zijner Verlozers werkzaam te zijn, zoo kan hij zeer zeker, zoodra hij als arts gevestigd is, ook met den Javanen, dien hij behandelt, over den Christus spreken. Precies evengoed als Dr. Monnik of Dr. Hermanides of Dr. Verkooren die hier te lande met hun patiënten doen. Maar daarvoor krijgt men geen opdracht. Opdracht verkrijgt men alleen voor ambtelijken arbeid. En ambtelijk is zulk privaat vermaan nooit.

Heeft dus de heer Scheuer zijn lust en zielestrang geopenbaard, om op dien voet naar Indië te mogen gaan, en hebben Deputaten, hiervan kennis nemende, geoordeeld, dat hij dan allicht de rechte man was, om hem als arts naar Indië te sturen, dan is dit niets dan het gebruik maken van een welkome gelegenheid. Juist zoodaer een Diaconie hier te lande heeft zulk een dokter voor de armen al kiesen, die ook als Christen met zijn patiënten omgaat en spreekt.

Dan echter is den heer Scheuer arts, en geen zending-arts.

Hij is dan een arts, en tevens een lid der kerk, die uit liefde en geloofdrang over zijn Heiland spreekt, maar die dit niet doet volgens lastgeving.

Zoo nu bezien zou er metterdaad in het plan, om den heer Scheuer, die arts is, als zending uit te zenden, een fout schuilen, die ons in strijd bracht met onze Belijdenis.

En wil men niet in conflict komen, dan moet dus van tweeën één gebeuren, of dat den heer Scheuer voorals Dienaar des Woords worde opgeleid en als zoodaer geordend, of wel dat hij als arts ga, op contractuele verbintenis, en voorts op eigen gelegenheid „evangeliseere.“

Theologie.

Nog steeds wordt beweerd, dat de Theologie van de kerk moet uitgaan.

In dien algemeenen zin nu stemmen we dit toe.

Wij voor ons willen ons zelfs nog sterker uitdrukken, en zeggen, dat er zonder de kerk nooit Theologie zou geweest zijn; dat er, als ge u de kerk weg denkt, geen Theologie noch Theoloog denkbaar, dat een buitenkerkelijke Theologie een pure ongezondheid is, en dat al wat zich buiten de kerk Theologie noemt, dien naam roeft, maar er geen recht op heeft.

Er ge nu intusschen verder gaat, behoort ge u af te vragen, in welken zin heb ik hier de Kerk van Christus te verstaan?

Is hier bedoeld de kerk als organisme, of de kerk als instituut?

En nu schijnt het dat sommigen zich of deze vraag niet stelden, of, na gezegd te hebben, antwoorden, de kerk als instituut, d. i. de geïnstitueerde kerk.

Nu bestaat de geïnstitueerde kerk alleen plaatselijk: een geïnstitueerde wereldkerk kent alleen Rome; en een nationale geïnstitueerde kerk is de dwaling van de mannen der volkerkerk, waar wij als mannen van de vrije kerk juist tegen reageren.

Wij kennen daarom wel vergaderingen van geïnstitueerde kerken in Classen en Synoden, maar de geïnstitueerde kerk kan nooit anders dan plaatselijk zijn, eenvoudig wij er geen andere dan een plaatselijke kerk denkbaar is.

Een Kerkeraad is een kerkelijk bestuur, maar een classaal bestuur, een provinciaal bestuur, een Synodaal bestuur is in Gods Woord onbekend, in strijd met onze Gereformeerde belijdenis en uitvinding van de Synodale hiërarchie.

Wie dus zegt, dat de Theologie tot de taak en de roeping van de geïnstitueerde kerk behoort, moet aantoonen, dat uit de door Christus aan de plaatselijke kerk gegeven bevoegdheden o. a. ook deze behoort, dat zij en zij alleen de Theologie beoefent.

Doet ze dit nu?

Immers nooit en nergens.

Ze deed het niet, kan het niet doen, en zal het nimmer doen.

Nu kan ze evenmin met andere kerken saamdoen, wat elke kerk als zoodaer niet uit haar ambten of bevoegdheden mede brengt in de meerdere vergadering.

Wat ik zelf niet heb of bezit, kan ik niet medebrengen, als ik met andere kerken, die elders gelegen zijn, vergader.

Wil men nu zeggen, dat toch de Theologie schuilt in het ambt van het Woord, zoo moet ook dit weersproken, reeds op grond van Art. 8. Ware toch de Dienst des Woords van de Theologie onafscheidelijk, zoo dat het ambt met de Theologie in vast huwelijk stond, zoo zouden onze kerken nooit hebben kunnen tegeven, dat de Dienst des Woords ook kan uitgezonden, en uitgezonden in al zijn uitgestrektheid, door broeders, die geheel buiten de Theologie staan.

Niemand kan dan in den Dienst des Woords treden, dan die eerst theoloog was geworden, iets wat men stellig niet van de helft der met zegen arbeidende dienaren, in welke kerk ter wereld ook, zeggen kan.

Er blijft dus niets anders over, dan dat ge aan de kerken als instituten het recht van belijdenis, het recht dus ook van de vaststelling van het dogma laat; wat inderdaad het recht om opzicht en tucht ook op de belijdenis van wie als Theoloog optreedt, te oecenen, maar de Theologie kan en mag niet anders beschouwd dan als een geestelijk product van de kerk als organisme.

In de kerk als organisme ontwikkelt en vormt zich het Christelijk levensbewustzijn. Van dat Christelijk levensbewustzijn is het helder inzicht in de kennis Gods, en d. i. immers de Theologie, de onmisbare achtergrond.

En daarom is en blijft ze een product der kerk, kan ze alleen van de kerk uitgaan, en is ze buiten de kerk ondenkbaar, maar zonder dat er een band als zoodaer bestaat tusschen haar en de kerk als instituut.

Controvers.

In No. 4938 van de *Maasbode* wordt van Roomsche zijde critiek geoordeeld op hetgeen in onze artikelen over het huwelijk ook over de Roomsche opvatting van het huwelijk gezegd is.

Voor deze opmerkingen kan men wel erkentelijk zijn.

Als echter de geachte schrijver ons verwijt, dat we over de Roomsche voorstelling van het Sacrament des huwelijks schreven, zonder Thomas van Aquino te hebben ingezien, is het onze plicht, tegen deze onjuiste constatering van het feitelijk te komen.

We laten ons nooit over hetgeen de Roomsche kerk leert uit, zonder vooral o. m. Thomas van Aquino op te slaan; en ook toen we over het huwelijk gingen schrijven, hebben we ons de moeite gegeven, vooral geheel het stuk over het huwelijk bij Thomas aandachtig na te lezen.

Dat we desmettenin onderscheid hebben gemaakt tusschen het huwelijk als zoodaer en het Sacrament, hebben we wel moeten doen, omdat het Roomsche kerkrecht ook daar een verum matrimonium, en zelfs een ratum matrimonium erkent, waar de consummatie door het Sacrament nog niet aanwezig is. Een huwelijk tusschen een Jood en Jodin beschouwt ook de Roomsche kerk niet als een leven in hoersier, maar als een werkelijk huwelijk, ook al past ze op dit soort buiten Sacrament gesloten huwelijken, niet het karakter van de onontbeerbaarheid toe.

Al stemmen we dus gaarne toe, dat het steeds meer het pogen der Roomsche dogmatici is, het huwelijk in den hoogsten zin met het Sacrament te identificeren, toch zal het ons nog wel vrij staan te zeggen, dat dit pogen mislukt is en niet gelukken kan, eenvoudig wij ge, wat tot de sfeer van het natuurlijk leven behoort, niet *kan* overplaatsen in de sfeer der genade, zonder toch steeds het onderscheid tusschen natuur en genade over te houden.

En wat de opmerking van den geachten schrijver betreft, dat we ons ten onrechte voorstellen, alsof de Roomsche kerk het sacramenteel karakter van het huwelijk uit het woord *sacramentum* El. 5: 32 afleidt, zoo verwijzen we hem naar Thomas in zijn 422 q. p. III suppl., waar hij op de vraag of het huwelijk een sacrament is, eerst, gelijk hij gewoon is, de redenen opgeeft, die het tegen pleiten, en dan aldus voortgaat: Sed contra est quod dicitur. Eph. 5: 32: Sacramentum hoc regnum, Ergo ect. D. i. „Maar hier staat tegenover dat in El. 5: 32 gezegd wordt: Dit sacrament is groot. *Derhalve enz.*“

Hieruit niet dus de *Maasbode*, dat het geen kwaad kan, zoo ze, alvorens ons aan te vallen, eerst zelve Thomas eens inzag.

Uit de aangehaalde woorden blijkt toch, dat Thomas blijkens zijn *ergo* zich wel ter dege op het woord *sacramentum* in El. 5: 32 beroept.

Meer nog, dat dit de eenige Schrift uitspraak is, die hij aanhaalt.

En sterker nog, dat hij behalve zijn verwijzing naar El. 5: 32 tegenover de vijf bedenkingen die tegen het sacramenteel karakter van het huwelijk rijzen, niets buiten El. 5: 32 overstelt, dan alleen nog deze *redenering*: „Een sacrament is een teeken van een heilige zaak. Het huwelijk is zulk een teeken. Derhalve...“

Met de geijete vertaling, alsof de *Maasbode* geheel den bal mist!

Daarmee toch bedoelden wij, gelijk van zelf sprak, de *Vulgata*.

Controvers nu kan goed en dienstig zijn. Maar sôo niet.

Vraag 120 Catechismus.

Men vraagt ons, of in vraag 120 van den Heidelbergischen Catechismus moet gezegd: *Welke beide de grond onze gebeds zijn, of wel: het welk de grond van ons gebed is.*

Het antwoord is, dat in Dathens vertaling, die door onze kerken is aangenomen, staat: *welke beide*; terwijl Ursinus geschreeven had: *hetwelk* de grond van ons gebed moet zijn.

Vershil maakt dit echter niet, want of men het één of het andere leest, toch was ook Ursinus' bedoeling, gelijk uit zijn eigen toelichting overtuigend blijkt, dat *hetwelk* zowel op de *preze* als op het *tervoorzicht* zou slaan.

Ook Basting, onze oudste nitegger van den Catechismus, wat liet in dien, en in geen anderen, zin op.

Zelfs slaat kinderlijk zoo wel op *preze* als op *tervoorzicht*.

Recensie.

Excelsior, dat nog steeds zijn loop vervolgt, is het wel waard, nog eens te worden aangereikt.

Voor f 3 50 per jaar biedt het 12 nummers, elk van 16 pagina's, en 12 nummers van 8 pagina's, quarto druk op deugdelijk papier.

En wat den inhoud betreft, mag, zonder veeltaal, gezegd, dat de redacteurs, de heeren Hoogenblik en Wormser, nog steeds toenemen in kracht, en hun op dit terrein zeldzaam talent zeer gelukkig ontwikkelen.

Elk nummer is interessant.

Van dorbeid of saaiheid is in dit tijdschrift geen sprake.

Toon en stijl zijn levendig en pakkend. De stukken zijn niet te lang. Er is rumschoots afwisseling. En de uitkomst toont dan ook, dat onze jongelingen het gretig lezen.

Natuurlijk is het ook stichtelijk, maar toch dat niet alleen. De redactie begrijpt uitnemend wel, dat men een knaap en jongeling niet helpt, of men hem al eindelijk stichtelijke tractaten voorspelt.

's Menschen geest is ook weetsak, kent ook een betamelijke nieuwsgierigheid op elk gebied des levens, heeft ruimte ook voor stof uit het rijke menschenleven, van natuur, kunst en historie.

Voet ge den geest nu in dat opzicht niet, dan grijpt men naar romans en verbeelding, en maakt den geest ziekelijk.

En juist daarom waardeeren we het zoo, dat *Excelsior* juist datgene biedt, wat onze jeugtelijchheid noodig heeft: interessante, degelijke lectuur, en een inhoud die blijvende waarde heeft.

KUYPER.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ontvangen door Dr. HOUTEGGER, uit het bijje van Mr. J. R. te A. f. 8.22.

Uit de Pers.

In de *Vrije Kerk*, het degelijke maandchrift onder de redactie van Dr. H. Beuker, dat steeds in belangrijkheid rijst, weerlegt Prof. Daynck de poging van Prof. Goossen, te Leiden, om, op de manier der oude Groninger Theologie, het voor te stellen, als ware er historisch een derde soort verwarde reformatie tusschen de Lutherische en Gereformeerde in te schijnen.

Hij zegt o. a.:

Deze reconstructie der historie is echter op alle punten onhoudbaar gebouwd. Ze wordt weerlegd door de volgende feiten:

1. Het Protestantisme was oorspronkelijk niet alleen in Zwitserland maar ook in Duitsland, niet synergetisch, maar heiligt Augustijnische. Luther en Melancthon beïnvloedten de reformatie en verbleefden even streng als Zwijngel en Calvin. Maar uit vrees voor het radicalisme der wederdoopers is Luther welhaal op zijne schreden teruggekeerd en ging hij van nu voortaan hoe langer hoe sterker nadruk leggen op het historische, het uiterlijke, op leed en avontuur, op Kerk en overheid. De leer van den verborgen God, gelijk Luther te noemen, had meer en meer terug, voor den van den Christus openbaren God. En ofschoon Luther later nooit zijne leer der praedestinatie heriep, ging hij toch niet meer in zijn theologie tot deze hoogten en diepten terug, maar bleef hij midden in de historie staan.

2. Melancthon met zijn synergetisme en Avondmaal-leer was volstrekt niet de oorspronkelijke en echte Protestant, maar een ontroove zoon; zijn typergome was hij al beide van Luther en Zwijngel en van het heiligt Protestantisme. Hij was ook niet altijd, maar werd allengs sedert 1535 synergetisch. Hij gaf geen zware verklaring maar een ongeoorloofde verandering van de Augsburgse confessie, als hij ten jare 1540 daarin de bekende wijzigingen aanbracht over verandering en avondmaal. In het jaar 1548 sprak hij in zijn *Loci Communes* openlijk zijn synergetisme uit, als hij daar den menschen een vermenen toekende om zich te schikken naar de genade. En in het Leipziger interim 1549 deed hij zelfs zeer bedenklijke concessies aan de Roomschen.

3. Melancthon en zijn volgelingen, de zogenamde Philippisten, Pfeiffer, Eber, Major enz. waren dus geen Calvinisten, geen Gereformeerden, en evenmin goede Lutheranen, maar in zekeren zin afvalligen zonen van het oorspronkelijk Protestantisme. De zogenamde Gnesiolutheranen zoodaer Amstorf, Flacius, Heistadius enz., hoewel ze naar de gewoonte dierveel verder gingen dan hun meester Luther, op wien zij zich beriepen, hadden toch in dit opzicht vol komen tegenover de Philippisten gelijk. Het onderscheid tusschen Luther en Melancthon bestond dus niet van den aanvang der reformatie af, maar in zekere later door de wijziging in verandering van Melancthon's denkbeelden ontstaan.

4. Daarop was er van hule uit een diep verschil tusschen Luther en Zwijngel, tusschen de Duitse en Zwitsersche reformatie. Land en volk, waarder de beide hervormingen plaats hadden, opvoeding, karakter en levenswijze der beider hervormers hadden dus invloed op. Het duurtel bleef, en dit verschil bleef. In 1529 werd te Marburg nog wel de vrede getekend, maar alleen op papier; Luther en Zwijngel waren van een andere geest. En toen Zwijngel weerlied en Calvin, in weerwil van zijn eerbied voor Luther en zijne toeladering in de leer van 't avondmaal toch principieel de zijde van Zwijngel koos, toen werd de scheuring tusschen Luther en Gereformeerde Protestantisme hoe langer hoe groter, en weldra een feit, dat niet meer ongedaan kon gemaakt worden. Maar deze Zwitsersche Gereformeerde reformatie bleef niet tot Zwitserland beperkt; ze had invloed ook op Duitsland. Verschillende vorsten, kerken en theologen sloten zich bij haar aan. En de zogenamde Duitse gereformeerde Theologie en kerk is geen vrucht van Melancthon of van Luther, maar is zeer veelvuldig van Zwitserschen oorsprong.

1. Hepp heeft althans op één speciaal punt, dat zelf nog openlijk erkent in zijn vroeger werken van Philippischen oorsprong, want en een eigenaardige kerkelijke mislukte van de duitse gereformeerde Theologie. Maar in zijn *Geschiede der Pietist. und der Mith in der reformierten Kirche* 1879 S. 207 v. zag hij zich genoodzaakt te erkennen, dat de Verbondaleer niet oorspronkelijk Duitse maar Zwitsersche is, en reeds bij Bullinger is te vinden. Om echter toch nog iets te zeggen van zijn vroegero levensgedachten sedert de leering op, dat er tot het midden der zestiende eeuw nog gereformeerde kerken waren, die van Calvin in de leer der praedestinatie verschillen en op universalistischen bodem stonden. En op dezen universalistischen bodem zou nu het eers de gedachte zijn opgekomen van de leer en theologie der Verbonds.

Overweging verdient ook zijn slot:

De Federaletheologie, ofschoon niet Calvinistisch, was niet ongereformeerde. De strengste Gereformeerden hebben Bullinger, Olevianus, Cloppenburg nooit van onrechtvaardigheid aangehaald; en de strijd, die tegen Cocceus ontstond, had zijn grond niet in ziele federale theologie op zich zelve maar in de ook van ziele voorgangers afwijkende denkbeelden, die hij daarmede verond. Alle Gereformeerden namen ook de leer van het verbond als een afzonderlijk hoofdstuk in hunne dogmatiek op. Overigens hebben zij het recht der individualiteit ten volle erkend. Indien de zaak maar vastoud, elken zij vol suet niet, dan de bijzondere methode of voorstelling als de eenigzware door allen gehuldigd zou worden.

Ook nu nog zal de een meer door deze, de ander meer door gene methode zich aangetrokken gevoelen. Daar zijn er ook thans, die de federaletheologie van Bullinger verre verheffen boven de zogenamde scholastieke theologie van Calvin. Dat is uitsluitend, en een oorzaak van vrees. Een vormigheid schiedt, en doordt het leven. Verschillen van inzicht komt aan de voorgrond, afwijkende denkbeelden, die zij daarmede verond. Alle Gereformeerden namen ook de leer van het verbond als een afzonderlijk hoofdstuk in hunne dogmatiek op. Overigens hebben zij het recht der individualiteit ten volle erkend. Indien de zaak maar vastoud, elken zij vol suet niet, dan de bijzondere methode of voorstelling als de eenigzware door allen gehuldigd zou worden.

Slechts één opmerking veroorloven we ons hierop. Prof. Daynck zal toch niet bedoelen, dat de fout van Cocceus buiten zijn federale voorstelling lag; want metterdaad heeft de federale voorstelling, gelijk hij die leverde, er toe leiden, om aan de waarheid haar absoluut karakter te ontnemen, en den weg der zaligheid voor de verschillende perioden different te maken.

KUYPER.

Officiële Berichten.

(Met verkorting uit het Kerktblad van 17 Febr.)

Verslag van de Vergadering der Classis Amersfoort, gehouden te Baarn, 10 Jan. 1893.

Een broeder komt in de vergadering en geeft den wensch te kennen, om mede door hare hulp, tot de bediening des Woords te worden opgeleid. Hij leest een opstel over een opgegeven onderwerp over en beantwoordt eenige vragen, waarop de vergadering zijn verzoek inwilligt.

De vraag van den Kerkeraad te Westbroek: „moeten herkozen kerkeraadsleden opnieuw bevestigd worden?“ wordt door de Classis niet beantwoord, wijl niet zij, maar de Generale Synode dienaangaande bepalingen maken mag.

Een beswaarschrift van eenige leden eener kerk wordt ingediend, tegen het besluit van hun kerkeraad. Die kerkeraad had bepaald, dat er geen verkering meer zou plaats hebben wegens de moeilijkheden, die telken jare hieruit voortvloeiden.

Dr. Kuyper, Da. van Proosdij en Oud. Kerkeraad worden tot deputaten benoemd, om te onderzoeken of voornemens besluit in overeenstemming is met de praktijk onzer vaders, en of de suspensie van het H. Avondmaal moet voortgaan aan de censuur.

De Consulaten over de vacante Kerken worden gecontinueerd.

Verslag van de vergadering der Classis Dokkum gehouden te Dokkum 2 Febr. 1893.

Bij monde van Dr. Jongema brengen de deputaten voor de grensregeling verslag uit. Eindresultaat van de langdurige bespreking is, dat de deputaten gecontinueerd worden, behalve dat voor oud. v. Wieren is benoemd oud. D. de Groot v. Wansdyk; dat al de kerken der Classis verzoekt worden hunne grenzen op te geven aan Dr. Jongema om ze een volgende maal geheel in de noulen te kunnen opnemen, en dat de Classis zich nu reeds vereenigt met het advies der deputaten om Boteburen bij Bija (grens de Aalsumervart), de Oude Dijk bij Loozen, Hiaure bij Hantum (grens de Aalsumervart), Wetsen bij Ngawier te Cote behooren en de omlieven van den heer Van Sluten als grens aan te nemen tusschen Rinsumageest en Dokkum.

De vergadering besluit, dat de gelden voor Classicale koaten en voor hulpbehoevende kerken voortaan afzonderlijk zullen worden beheerd. Deputaten tot regeling dezer zaak zijn D. D. Jongema, Kropveld, Zwaers.

Na de pauze geeft de commissie voor ingekomen stukken bij monde van Dr. Seegers advies. Een schrijven is ontvangen van de deputaten voor de Algemeene Kas van Hulpbehoevende kerken. Er wordt besloten, dat de bovengenoemde deputaten de hier bedoelde zaak tegen de volgende Classicale vergadering zullen regelen.

Een protest is ingekomen tegen de handeling eene kerknads in een tuchtsak. De Classis keurt die handeling af, vermaant den kerkeraad een persoon naar kerkorde te behandelen en besluit protestant hiervan kennis te geven.

De goedkeuring der Classis wordt verkregen over eene combinatie van de kerken van Hantum en Hiaure en eveneens over de regeling tusschen de kerken van Nijewier en Metla-wies.

Verslag van de Vergadering der Classis Grooten, gehouden te Grooten, 2 Februari 1893.

Met blijdschap neemt de vergadering kennis van de ineenstemming der kerken A en B te Noordloer; de stukken desbetreffende worden in orde bevonden.

Een ontwerp voor de grensregeling wordt aangenomen.

Er wordt een schrijven voorgelezen van de Commissie voor Inw. Zending in Z. I., waarin op gemeentestichting in Asperen wordt aangehouden; de Comm. zal Asperen met f 100 jaari stemmen. Tot gemeentestichting wordt besloten en de kerkeraad van Schoonewoerd hiervoor aangewezen.

Door Dr. Bikker wordt verslag uitgebracht van den arbeid te Meerkerk; gemeentestichting wordt voornamelijk ontraden.

Verslag van de Vergadering der Classis Edam, gehouden te Edam, 2 Februari 1893.

Door Dr. v. Dijken wordt nu rapport uitgebracht, inzake de reformatie der kerk te Zunderdorp. Nadat enkele vragen gedand en beantwoord zijn, wordt de kerk van Zunderdorp onder de Geref. kerken der Classis Edam opgenomen.

Alzoo komt ter tafel een verzoek van de kerk van Monnikendam, om f 200 subsidie, opdat aldaar kan worden overgegaan tot het beropen van een Leeraar.

Op voorstel van Dr. Zantinge zal de Classis dit verzoek bij de Prov. Deputaten stemmen, mits gereduceerd tot f 100.

De kerk van Purmerend vraagt, of een herkozen kerkeraadlid moet worden bevestigd. Wordt aan de vrijheid der kerken overgelaten.

De diaconie der kerk van Huisloot vraagt f 100 ondersteuning voor hare weezen. De Classis oordeelt niets te kunnen doen dan die diaconie aan te raden, zich te wenden tot de diaconieën der Geref. kerken in de Classis Edam.

Vergadering van de Gereformeerde kerken in de Classis Deventer, gehouden te Deventer 2 Febr. 1893.

Na vaststelling der notulen gaat de vergadering over tot het bespreken van een concept: „Huishoudelijke bepalingen van de Classis Deventer“ en een dit: „Bepalingen betreffende hulpbehoevende kerken in de Classis Deventer.“ Deze ontwerpen worden, na hier en daar gewijzigd te zijn, aangenomen.

In de maandag zitting worden 2 kerken, die finantieel steun begeeren, verwezen naar de straks te benoemen deputatie voor hulpbehoevende kerken.

Aangaande eene grenscheideningskwestie wordt de betrokkene kerk aan de besluit-n der Generale Synode herinnerd.

Classis Klundert.

In het verslag der Classis, op 31 Januari te Klundert gehouden, is door een vergaans niet vermeld het Rapport van Dep. Class. tot de Zending. Ingevolge dit Rapport zal de Classis Klundert (evenals voortheen zoveel mogelijk elk jaar door de Ned. Ger. Classe Brabant geschied is) elk jaar een Classis houden aan de Heidenzending gewijd. Deze Classicale Zending zal dit jaar D. V., in Mei te Breda gehouden worden en als sprekers of referenten optreden D. D. I. van der Linden, F. Lion Cachet, J. H. Feringa, H. J. Binnema en L. van der Valk. Als secundus is aangewezen Dr. A. Schouten.

FERINGA, Scriba-Classis.

Buitenland.

Rusland. Toestand der Grieksche kerk en van het Russische volk.

Een in 1892 verschenen boek van H. Dalton, gewezen predikant te St. Petersburg: „Die Russische Kirche. Eine studie“ 1) heeft opnieuw de aandacht gevestigd op het volk en de kerk van Rusland. Reeds verscheen in 1881 een boek over Rusland in vele delen van de hand van Anatole Leroy-Beaulieu, waarvan het IIde deel in het Duitsch vertaald in 1890, verscheen, welk deel handelt over: de macht van de religie, der kerk, der geestelijkheid en van het societwezen 2).

Het zal wellicht onzen lezers niet onwelkom zijn een en ander uit het land te vernemen, dat in de toekomst een groote rol dreigt te spelen.

Terecht zegt L. B. „dat het Nihilisme bij velen zijner aanhangers slechts eene op eene andere wijze gereed gemaakte godsdienst is“ ook getuigt dezelfde schrijver zeer juist van het Russische volk, dat het sedert de 15de, om niet te zeggen sedert de 13de eeuw, is blijven staan.“

Uit de geschiedenis en uit de ongunstige sociale toestanden van het Russische volk, verklaart L. B. het feit, dat in Rusland zich allerlei godsdienstige en mystiek pessimistische neigingen openbaren. Hoe droever het aardsche bestaan van den Rus was, hoe meer hij ging leven in het vooruitzicht van een betere wereld. Dit openbaart zich ook in de hoogere standen. Ook de natuur van Rusland heeft er toe bijgedragen om het Russische volkskarakter te doen worden gelijk het is. Het gevoel van eigen nietigheid wordt door het aanschouwen van de onafzienbare, eentonige uitgestrektheid zijner steppen en bosschen, vooral omdat deze gedurende den langen winter met een dikke sneeuwlaag overdekt zijn, gewekt en versterkt. Fatalisme (de leer van het noodlot) en berusting zijn twee grondtrekken van het Russische volk geworden.

Vele Russchen hebben de vraag, of het Russische volk waarlijk een godsdienstig en een Christelijk volk is, ontkennend beantwoord; zij meenen dat er in Rusland wel kerken gevonden worden, maar dat het volk feitelijk het veelgodendom is toegedaan. De kerk heeft van lieverlede het heidendom opgelost, zonder dat het haar gelukke iets anders in zijne plaats te geven. L. B. is het daarmede niet eens en zegt dat hetzelfde verschijnsel zich bij de Napolitanen en Andaluziers of ook wel bij de Mexicanen en Peruanen voordaat, waarom hij meent dat men den Russischen boeren den naam van Christenen niet onthouden mag. Al is het dat men bij de uitwendige godsvereering het grootste gewicht hecht aan den ritus en aan de instellingen, dit bewijst nog niet, dat zulke godsdienstige oefeningen de zielen niet aangrijpen en hoorders niet sticht. Hij die de pelgrimstochten naar heilige plaatsen gezien heeft, als naar het onderaardsche klooster te Kiow of naar Troizko-Sergiewschen, zal de godsdienstige toestand van het Russische volk niet kunnen loochenen. Zelfs als men de stammen van Finlandsch Turkenzien oorsprong, wier Christendom bestaat in hunne opschrijving in de boeken der kerk, uitzonderd, geeft de Russische boer niet altijd den indruk dat hij een Christen is. Want niet alleen behield hij Heidensehe godsdienstige gebruiken aan de hand, maar onder een Christelijk gewaad is dikwijls het veelgodendom verborgen. Dit is te verklaren uit den toestand van het Russische volk, vóór het Christendom er werd gebracht, en uit de gebreken en fouten van het Byzantijnische Christendom, dat tot een vormidant vervallen was. Bij het Christeniseeren verston men van het Christendom zoo weinig, dat men voor de helft

1) Leipzig Duncker en Humblot 2 Mark.
2) Anatole Leroy Beaulieu, „Das Reich des Casen und die Russen.“ Autorisatie Deutsche mit schlaube-merkungen versene Ausgabe von L. Pesold und J. Müller III Band Die Macht der Religion. Kirche Geistlichkeit und Schenwesen in Russland (Sonderhausen 1890, Hupel J.N.I. 606 S. gr. 8, 12 Mark.)